

אלֶזְנֹת

לְעֵלְמֵנוּ עֵפֶת

פֶּרֶשֶׁת בַּלֶּק

בס"ד, אֶלְיִין ז'

'לכה אָרה לי יַעקב', בוא ותקלל ותוכיח אֶת בני יִשְׂרָאֵל.
הַאֲמַנְם!?

(משלי המגיד מדובנא)

הַיְשִׁיבָה הַקְדוּשָׁה 'אַבִּיר יַעֲקֹב'

מֵה טְבוּ אֶהְלִיךָ יַעֲקֹב ... (כד, ה).

כחלק מִדְאָגְתוֹ לְבְנֵי הַקְהֵלוֹת וּלְחֲנוּךְ יְלָדֵיהֶם, הַקִּים הָרַב הַקְדוֹשׁ מֵרוֹן רַבִּי יַעֲקֹב אַבִּיחֲצִירָא זִיע"א אֶת הַיְשִׁיבָה הַקְדוּשָׁה 'אַבִּיר יַעֲקֹב', בְּחֶזֶק מִשְׁכָּנוֹ אֲשֶׁר בְּרִיסְאֵנִי - תֵּאֲפִילֶלֶת, שְׁבַמְשֹׁךְ הַשָּׁנִים שֶׁקִּדּוּ בְהִיכְלוֹתֶיהָ אֶלְפֵי בַחֲוָרִים עַל מִשְׁנַת הַתְּלֻמוֹד וְהַהֲלָכָה, יֵשְׁבוּ עַל מְדוּכַת הַמּוֹסֵר וְיִגְעוּ בְעִבּוּדַת ה'. כָּל זֹאת כְּתוּצָאָה מִסְדֵּר יוֹמָם הַגְּדוֹשׁ, אוֹתוֹ טוֹה רַבְּנוּ כְּדִי לְהַשְׁבִּיחַ אֶת יְנִיקָתָם מֵהַהוּי הַרוֹחֲנִי.

לֹא בְכָדִי נוֹדְעוּ תְלֻמִּידֵי יְשִׁיבַת 'אַבִּיר יַעֲקֹב' כְּגֹדְלֵי וּמְאוּרֵי יְהוּדוֹת מְרוֹקוֹ, כְּאֲשֶׁר רַב רַבִּים שְׁמָשׁוּ כְּמִנְהַיְגֵי קְהֵלוֹת וְרַבְּנֵיהֶם, וְאֶת תּוֹרָתָם אֲשֶׁר דָּלוּ מִבְּאֵרוֹ שֶׁל רַבְּנוּ - הַשֵּׁקוֹ לְתֻלְמִידֵיהֶם.

סֵדֵר יוֹמָם וְלַמּוֹדֵם שֶׁל בְּנֵי הַיְשִׁיבָה הָיָה מִיַּחַד בְּמִינוֹ: הַשְּׁכָמָה לְפָנֵי חֲצוֹת הַלַּיְלָה בְּכָדִי לומר 'תִּקּוֹן חֲצוֹת'; תְּפִילַת שַׁחְרִית עִם הַנֶּץ הַחֲמָה; סֵדֵר קְבוּעַ בְּלֻמוֹד 'חֶק לְיִשְׂרָאֵל'. לְאַחַר אֲכִילַת פֶּת שַׁחְרִית, הָיוּ פּוֹנִים לְשִׁקֵּד עַל לְמוֹד הַגְּמְרָא, כְּאֲשֶׁר בְּתַחֲלָה הָיוּ מְכַסִּים אֶת פְּרוּשֵׁי רַש"י וְהַתּוֹסְפוֹת הַמְעַטְרִים אֶת הַגְּמְרָא, לומר אֶת דְּבָרֵי הַגְּמְרָא לְבִדָּה וּמְפָרְשִׁים אוֹתָהּ בְּעֶצְמָם. רַק לְאַחַר מִכּוֹן, הָיוּ מְסִירִים אֶת הַפְּסוּי וּמְעִינִים בְּדְבָרֵי רַש"י וְהַתּוֹסְפוֹת, וּבּוֹדְקִים אֶת עֶצְמָם, עַד כְּמָה נְכוֹנָה הָיְתָה הַבְּנָתָם מִתְּחִלָּה.

לְאַחַר מִכּוֹן הַמְשִׁיךְ סֵדֵר יוֹמָם הָעָמוּס שֶׁל בְּנֵי הַיְשִׁיבָה,

בְּנֵי עִירוֹנוּ אֵינָם כָּלֵל כְּבִנֵי עִירָה!
מִן אָרֶם יִנְחֵנִי בְּלֶק מִלֶּךְ מוֹאָב... לְכֵה אָרֶה לִי יַעֲקֹב... (כג, ז).

מְגִיד מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁהָיָה גֵר בְּעִירָה שֶׁהִיְתָה מְלָאָה בְּאֲנָשִׁים חוֹטְאִים וּמְלֵאֵי עוֹוֹנוֹת, הִגִּיעַ פְּעַם לְעִיר וְאִם בְּיִשְׂרָאֵל, שֶׁהִיְתָה מְלָאָה בְּחֻכְמִים וְיִרְאֵי שְׁמַיִם. כְּדָרְכוּ בְּכָל מְקוֹם, נִעְמַד הַדְרָשׁוֹן בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ עַל בֵּימַת בֵּית הַכְּנֶסֶת, וְהַחֵל לְהַטִּיף מוֹסֵר, כְּשֶׁהוּא מְשַׁלֵּךְ עַל רְאִשֵׁי הַשׁוֹמְעִים אֵשׁ וְגִפְרִית, וּמוֹכִיחַ אוֹתָם בְּלִשׁוֹן חֶרְצָבוֹת עַל רַב פְּשָׁעֵיהֶם וְדָרְכֵיהֶם הַנְּלוּזוֹת וְהַבּוֹיּוֹת.

לְאַחַר שְׁפִים אֶת דְּבָרָיו, נִגְשׂוּ אֵלָיו כְּמָה מְבִנֵי הָעִיר וְגִעְרוּ בוֹ: "מַה לָּךְ לְדַבֵּר אֵלֵינוּ דְּבָרִים שְׁכָאֵלוּ, וְלַהּוֹכִיחַ אוֹתָנוּ בְּצוּרָה כֵּה קִשָּׁה?" נִעֲנָה הַדְרָשׁוֹן וְאָמַר לָהֶם: "אֲנִי לֹא מְבִין אֶתְכֶם. הָאִם כְּבָר שְׁכַחְתֶּם אֶת צוּוֵי הַתּוֹרָה 'הוֹכַח תּוֹכִיחַ אֶת עַמִּיתְךָ? הֲרִי קִיַּמְתִּי בְּאֵר הַיֵּטֵב אֶת הַצּוּוֵי הַזֶּה שֶׁל תּוֹרָתֵנוּ הַקְדוּשָׁה".

הַשִּׁיבוּ לוֹ אוֹתָם תְּלֻמִּידֵי חֻכְמִים: "יִדְעֵנוּ גַם יִדְעֵנוּ אֶת צוּוֵי הַתּוֹרָה הַזֶּה. אָבֵל, מַה לְעִבְרוֹת וּלְמַעֲשִׂים רָעִים שְׁכָאֵלוּ וְלָנוּ? אָנוּ מְבִינִים כִּי כְּאֲשֶׁר אֵתָּה מְדַבֵּר אוֹדוֹת דְּבָרִים אֵלוּ כְּלָפֵי תוֹשְׁבֵי עִירָה, נִיחָא, שְׁפֹן בְּנֵי עִירָה נוֹדְעִים בְּמַעֲשֵׂיהֶם הַנְּלוּזִים וּבְעוֹוֹנוֹתֵיהֶם הַמְרַבִּים עַד לְמַעְלָה רֹאשׁ, וְלָכֵן לָהֶם אֵתָּה יְכוּל לְהוֹכִיחַ וּלְדַבֵּר בְּצוּרָה כְּזֹאת. אָבֵל, הֲרִי עוֹבְרַת אֶת מְקוּמָה, וְאֵתָּה בָּא לְהוֹכִיחַ אוֹתָנוּ, הֲרִי בְנֵי עִירוֹנוּ אֵינָם כָּלֵל כְּבִנֵי עִירָה!"

כִּי הָיָה הַדְּבָר אֲצֵל בְּלָעַם, מִמְשִׁיךְ וְאוֹמֵר הַגְּאוֹן רַבִּי יַעֲקֹב קְרֵאנֵךְ זְכוּק"ל, הַמְגִיד מְדוּבְנָא. בְּלָעַם טָעַן כְּלָפֵי בְּלֶק 'מִן אָרֶם יִנְחֵנִי בְּלֶק... מֵהַרְרֵי קָדֵם', מֵהַמְקוּמוֹת הָרָעִים בְּיוֹתֵר, שֶׁם מְצוּיִים כָּל אוֹתָם עֲרִלֵי לֵב וְכָל אוֹתָם חוֹטְאִים, מִשֶּׁם הוּא מְזַמֵּן אוֹתִי לְעִיר וְאִם בְּיִשְׂרָאֵל,

בלמוד ספרי ההלכה [ארבעה טורים ומפרשיו] בעיון רב. ובסופו של היום עסקו הלומדים בספרי המוסר [כמו 'ראשית חכמה', 'פלא יועץ', 'שבט מוסר' ועוד]. (מתוך תולדותיו של מרן ה"אביר יעקב")

לשם מה קלל בלעם הרשע את עמלק?

ראשית גוים עמלק ואחריתו עדי אבד (כד, כ)

לשם מה קלל בלעם הרשע את עמלק? הן הוא בא לקלל את ישראל, ולמה קלל את עמלק? משל למה הדבר דומה, היה הגאון רבי יוסף חיים מבגדד זצוק"ל, מרן ה"בן איש חי", מספר בדברי קדשו:

מעשה בילד חריף ופקח, שלמד כל יום עם ילד עצל שלא ידע מאומה. בכל פעם בה הילד העצל היה אומר איזו טעות, או לומד פשט לא נכון בגמרא, היה הילד החכם מרגיש מיד בטעותו, וברב חכמתו היה מתקן את טעותו. את הדבר עשה בחכמה יתרה, כך שאף אחד מהחברים שלהם לא הרגיש כלל בדבר, ולא ידע את מעשהו של הילד החכם.

ואולם, כל זה לא נעלם מעיניו החכמניות של המלמד. הוא תמיד שם לב כיצד הילד החכם מתקן את הילד העצל, וכיצד תמיד הוא מסייע לו ועוזר לו, ובשל כך מדי פעם היה המלמד טופח על שכמו של הילד החכם וממטיר עליו שבחים, ודוקא לעיני כל התלמידים, בכך שהוא מסייע לילד העצל בלמודו ובעניינים אחרים.

אחד החברים קנא מאד בילד החכם והשקדן, וביותר קנא בשבחים שהמלמד היה מחלק לו ביד נדיבה. משום כן, באחד הימים כבר לא יכול היה להתאפק, והתנפל מאד לילד העצל, עד שכל כך בזה אותו, והילד העצל לא הגיע ללמד תורה ונותר בביתו. נגשו אליו החברים ושאלו אותו: "הרי קנאת בילד החכם והשקדן, ואם כן היית צריך להתנפל לילד החכם והשקדן, ולא להתנפל לילד העצל? מה עשה לך הילד העצל?"

נענה החבר ואמר להם: "לילד השקדן לא יכלתי לעשות מאומה, כיון שהמלמד משבח אותו. ואולם, לילד העצל יכלתי להתנפל, שכן הוא מסכן. ואם כן מעתה, באם הילד העצל ישאר בביתו ולא יבוא ללמודים, אזי ממילא הם יפסיקו ללמד ביחד, ואז גם המלמד יפסיק לחלק לו שבחים."

כן הוא הדבר אצל בלעם הרשע, סיס ואמר הגאון מרן ה"בן איש חי" זצוק"ל. בלעם שנא את ישראל ביותר, אבל ידע פי לבני ישראל מגיעה חשיבות וחביבות גדולה דוקא מצד עמלק, שכן כלם משוים ואומרים: "ראו שני אחים תאומים. מה יצא מזרעו של יעקב ומה יצא מזרעו של עשו? נכד ועם כמו עמלק. משום כן קלל בלעם את עמלק, ואמר ראשית גוים עמלק ואחריתו עדי אבד. שכן אם עמלק יאבד, ושוב לא יוכלו להשוותו כלפי ישראל, וכי אז ממילא תתמעט ח"ו החשיבות של בני ישראל.

(נפלאים מעשיך)

שווקי קנר

חידון אֶלְפָּנוֹת - נושא פרסים היכן בפרשתנו מצאנו מישהו סופק כפיים?

הפותרים נכונה יכנסו להגרלה אי"ה על סידור מתיבתא מנחה מעריב בהוצאת "עוז והדר".
את הפתרונות יש לשלוח אלינו עד ליום שני למספר פקס: 077-470-26-81
או למייל: magdenot@gmail.com
נא לכתוב שם, כתובת מדויקת וטלפון.
בראש הדף לציין "עבור חידון לנוער".

פתרון החידה וכן שם הזוכה
פורסמו אי"ה בגליון של פרשת שופטים

פתרון החידות:

פרשת נשא:

ש. איזה מספר מזכיר ארבע פעמים בפסוק אחד בפרשה זו?
ת. המספר 12 מופיע 4 פעמים בפסוק אחד: קרבנות נשיאי השבטים כללו 12 שוורים, 12 אילים, 12 כבשים ו-12 עזים (במדבר ז, פז).

פרשת במדבר:

ש. מי הם שני האנשים שהתורה מציינת בפירוש בפרשתנו שהם בכורים?
ת. ראובן, בנו של יעקב (במדבר א, כ), ונדב בנו של אהרון (במדבר ג, ב) היו בכורים.

שמות הזוכים:

פרשת במדבר:
יוסף חיים דאני מבני ברק.
פרשת נשא:
שמעון וקשטוק מבית שמש.
פרשת בהעלותך:
אברהם כהן מטבריה.

פרשת בהעלותך:

ש. מי מה שני האנשים שמופיעים בפרשתנו אך אינם מזכירים שוב בשום מקום בתנ"ך?
ת. אלדד ומידד (במדבר יא כו-כו), והם לא מזכירים שוב בתנ"ך כולם.